

**КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ІННОВАЦІЇ»**

22 ЛИСТОПАДА 2023 РІК

Кременець – 2023

УДК 378:0056
ББК 74.58 + 88

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції :
«Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації» [текст] за заг. редакцією Т. В. Новак. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023. 257 с.

Опубліковано статті та тези доповідей вчених, науково-педагогічних працівників, магістрів, здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Луцького національного технічного університету, Рівненського інституту університету «Україна».

Відповідальність за зміст, оригінальність та викладення фактів у статтях несуть автори. Матеріали публікуються в авторській редакції.

© ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка
©Автори статей

Майборода Олена, ВАЛЕОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ 227

Мединська Марія, ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....232

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІГРОВИХ ТА ДІЯЛЬНІСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Мельник Юлія, КОНЦЕПТУАЛЬНО-ЦІЛЬОВИЙ КОМПОНЕНТ РОЗВИТКУ СЕМАСІОЛОГІЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ (КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД).....236

ЕМОЦІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ ВОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ. ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Бабій Микола, ГЕНДЕРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЖИТТЄВИХПРІОРИТЕТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШИХ КУРСІВ.....240

Боднар Марія, АКТУАЛІЗАЦІЯ ГЕНЕТИЧНОЇ МАТРИЦІ ПІДСВІДОМОГО ЯК ШЛЯХ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....244

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: РІВНІ УМОВИ ДЛЯ ВСІХ

Поліщук Сергій, ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ РІЗНИХ НОЗОЛОГІЙ.....249

Фіголь Наталія, Олійник Галина, СПІВПРАЦЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ООП.....254

функціонування організованої системи соціальної реабілітації клієнтів, які звертаються за допомогою до таких центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванова І. Б. Організація соціально-педагогічної та психологічної допомоги інвалідам в системі соціальних служб для молоді: Інвалід і суспільство: проблеми інтеграції: Збірник теоретичних та методичних матеріалів для працівників соціальних служб для молоді. К. : Видавництво «А.Л.Д», 1995. С.28–33.
2. Інвалід і суспільство: проблеми інтеграції : Збірник теоретичних та методичних рекомендацій для працівників центрів соціальних служб для молоді. К. : А.Л.Д., 1995. 96 с.
3. Казачкова Л. М. Кіномистецтво як ефективний засіб виховання учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 2. С. 228–236.
4. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. К. : УДЦССМ, 2001. 220 с.
5. Коваль П. Арт-терапія – важливий засіб реабілітації. *Науковий вісник МНУ ім. В. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. № 3. С. 183–197.
6. Конвенція ООН про права інвалідів. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/106, прийнята на 61 сесії ГА ООН 2006 року. К. : Національна Асамблея інвалідів, 2008. 48 с.
7. Корнєв М. П Соціальна психологія : навчальний посібник. К. : ЦНЛ, 1995. 304 с.
8. Кравченко М. В. Актуальні проблеми соціального захисту інвалідів в Україні URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf><http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu>.
9. Кравець О. П., Костенко Н. І. Соціальна робота з особами із обмеженими можливостями в системі комплексної реабілітації URL: <http://rv.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Naukovyj-zbirnyk-materialiv.pdf>

Фіголь Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології і соціальної роботи Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.
Олійник Галина, кандидат педагогічних наук, доцент,

СПІВПРАЦЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ООП

Сучасний етап розвитку спеціальної педагогіки та психології характеризується пошуком нових шляхів соціальної адаптації дітей з порушеннями психофізіологічного розвитку. Лише за активної участі сім'ї, насамперед батьків, можна досягти значного прогресу в соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. У зв'язку з цим питання співпраці закладу освіти та сім'ї для дітей з особливими освітніми потребами є одними з найбільш актуальних.

Сім'я для дитини є її першим інститутом соціалізації. Процес дорослішання дітей з ООП протікає з великими труднощами і трохи повільніше, його також можна розділити на етапи:

Перший крок – його адаптація в сім'ї. Успіх цього процесу залежить від того, наскільки члени сім'ї адекватно реагують на проблеми дитини і допомагають їх подолати. Труднощі, що виникають, є результатом неадекватного ставлення батьків та інших членів сім'ї [5, с. 80].

Сім'ї, в яких виховуються діти з порушеннями розвитку, живуть під тягарем багатьох проблем, не кожен тато чи мама здатні змиритися з хворобою дитини та адекватно реагувати на проблеми, що постійно виникають. Відомо, що тривала психотравмуюча ситуація негативно впливає на психіку батьків і ускладнює їхні стосунки з дитиною. Трагізм ситуації розриває серця деяких батьків. А особистісні особливості батьків визначають можливості соціалізації та адаптації дітей до життя, тобто їх майбутнє [3].

Про важливість роботи з батьками наголошується і в українському законодавстві. Зокрема, Закон України «Про загальну середню освіту» засвідчує, що «батьки є учасниками освітнього процесу» і мають право [6]:

- обирати навчальні заклади та форми навчання неповнолітніх дітей;
- прийняття рішень щодо участі в інноваційній діяльності загальноосвітнього навчального закладу;
- обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування загальноосвітніх навчальних закладів;
- звертатися до компетентних органів освіти з питань навчання та виховання дітей;
- захищати законні інтереси дітей.

Проте батьки, як і кожна ланка, пов'язана з інклюзією, потребують відповідної підтримки та допомоги. Обов'язком батьків є отримання широкого спектру послуг, щоб вони могли стати компетентними захисниками прав своїх дітей, надалі використовувати ці навички для захисту права дитини на рівний доступ до якісної освіти, забезпечити економічну та соціальну самостійність дітей у майбутньому.

Батьки дітей з особливими потребами повинні [5, с. 122]:

1. Навчитися краще розуміти внутрішній стан дітей і стати компетентними захисниками їхніх прав та інтересів.

2. Оцінювати потреби та надання освітніх, соціальних та інших послуг сім'ям дітей з особливими потребами.

3. Здійснювати інформаційну підтримку для забезпечення їх професійного розвитку із захисту прав та інтересів дітей з особливими потребами.

4. Заохочувати розвиток громадянської активності, сприяти створенню батьківських організацій.

У співпраці з батьками педагоги ставлять перед собою такі завдання:

- допомога у формуванні правильних стосунків між батьками, іншими членами сім'ї та дитиною з психофізичними вадами; допомогти дорослим створити комфортну сімейну атмосферу для такої дитини;

- розширення усвідомлення батьків можливостей дитини, її перспектив у різних аспектах життя;

- створювати умови для активної участі батьків у вихованні та навчанні дитини;

- навчити батьків організації навчальної діяльності дитини;

- підвищення рівня психічного здоров'я самих батьків.

Робота з сім'ями повинна будуватися на таких принципах [2]:

- партнерство з батьками – педагог сприймає батьків не як об'єкт свого впливу, а як рівноправних партнерів у вихованні дитини, проведенні з нею корекційної роботи. Завдяки цьому принципу порушується дистанція між учасниками навчально-виховного процесу та недовіра, яка часто виникає у батьків до спеціалістів, вони починають шукати підтримки та допомоги вчителя-дефектолога, прислухатися до нього, виконувати його поради;

- комплексний підхід до організації соціально-реабілітаційно-педагогічного процесу – у роботі з сім'єю повинні брати участь різні спеціалісти. Заклад освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, практичний психолог, соціальний педагог, лікар. При необхідності залучаються спеціалісти ІРЦ, дитячої поліклініки. Саме такий комплексний підхід забезпечує подолання різноманітних проблем, що виникають у родині, та дає можливість всебічно допомогти дитині та її батькам;

- єдність діагностики та корекції – спеціалісти навчального закладу мають продовжити обстеження дитини, розпочате в ІРЦ, визначити шляхи корекційної роботи з дитиною, розробити індивідуальну програму розвитку дитини з урахуванням потреб сім'ї та місце в цьому процесі; фахівці повинні вивчати сім'ю в цілому, коригуючи ставлення до дитини;

- позитивні риси дитини – батьки повинні в першу чергу акцентувати увагу на позитивних, збережених рисах своєї дитини, перспективних можливостях її розвитку, а вже потім говорити про недоліки і труднощі. Це сприяє збереженню віри батьків у розвиток дитини, спонукає їх до організації виховної діяльності, до встановлення правильних стосунків з дитиною;

- врахування стану, думки та досвіду батьків при виборі змісту, форм і методів роботи з сім'єю вчитель враховує: здоров'я батьків, їх психічний стан, їх можливості, моральні установки, досвід, ставлення до проблеми дитини; сімейні відносини; здатність членів сім'ї вирішувати проблеми; соціальні зв'язки; приналежність до певного соціального класу.

Однією з важливих умов успішної співпраці з родинами є їх вивчення. Фахівцям закладів освіти необхідно знати інформацію про:

- склад сім'ї;

- соціальний статус сім'ї;
- культурно-освітній рівень батьків;
- місце дитини в сім'ї;
- стосунки батьків із спеціалістами навчального закладу та батьками інших дітей класу;
- педагогічні компетентності батьків у сфері виховання дитини з психофізичними вадами;
- готовність батьків до співпраці з фахівцями навчального закладу та їх безпосередня практична участь у процесі корекційної роботи.

Метою сімейного дослідження має бути визначення рівня педагогічної роботи з дитиною.

Можна виділити наступні напрямки роботи з сім'ями [4]:

- залучення батьків до соціально-реабілітаційного та виховного процесу - переконання батьків, що їх дитина потребує особливої допомоги, додаткової уваги, особливого підходу; формування переконання, що лише з допомогою сім'ї він зможе подолати труднощі психофізичного розвитку;
- формування у батьків задоволеності процесом розвитку дитини – показ досягнень у розвитку дитини, навіть мінімальних;
- розкриття перед батьками творчих підходів до навчання та виховання дитини – формування специфічних знань та умінь з дефектології; навчання батьків корекційним методам роботи з дитиною вдома.

Форми і зміст роботи з батьками визначаються по-різному – залежно від ступеня готовності батьків до співпраці.

Важливе значення у роботі з батьками має індивідуальне консультування, яке дозволяє диференційовано підходити. Індивідуальні консультації проводяться за запрошенням спеціаліста або за бажанням батьків один раз на тиждень у визначений день. Батьки можуть отримати консультацію з таких питань [6]:

- повідомлення результатів психолого-педагогічного обстеження дитини, особливостей її розвитку, розкриття її сильних і слабких сторін на початку навчального року;
- демонстрація прийомів корекційної роботи з дитиною;
- інформування про успіхи дитини та проблеми, які необхідно вирішити вдома;
- інформування батьків про різні аспекти розвитку та виховання дитини.

Одне із завдань індивідуального консультування – навчити батьків співпрацювати з дитиною (гра, читання, спілкування), воно не буде ефективним, якщо в ньому не беруть участь члени сім'ї [6].

Групові форми роботи з батьками дітей з порушеннями психофізичного розвитку, як правило, проводяться в спеціальних групах. До таких групових форм роботи відносяться [5; 6]:

- дні відкритих дверей;
- анкета;
- батьківські збори;
- тематичні консультації;
- інформаційно-методичні виставки;
- відкриті заняття;
- спільний перегляд відеоматеріалів з певного питання.

Важливою формою гурткової роботи є батьківські збори. Протягом року необхідно провести декілька (три-п'ять) батьківських зборів, тематика яких планується залежно від клінічного діагнозу та віку дітей [6].

Тому, батьки відіграють важливу роль у впровадженні інклюзивної освіти, оскільки їх активна участь та співробітництво зі школою є ключовим елементом успішної реалізації інклюзивної освітньої програми.

Батьки можуть стати активними учасниками освітнього процесу, співпрацювати зі школою, вносити свої ідеї та пропозиції щодо покращення умов та підтримки дітей з особливими потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дитина з особливими потребами: *Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка*: журнал / гол. ред. В. Андрєєва. 2018. С. 40-44.
2. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник / В. О. Азін, Л. Ю. Байда, Я. В. Грибальський; Нац. Асамблея людей з інвалідністю України; Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». Київ, 2013. 128 с.
3. Інвалідність та суспільство: навч.-метод. посібник / кол. авторів: Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс, С. Ю. Буров [та ін.]; Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»; Нац. Асамблея людей з інвалідністю України. Київ, 2012. 216 с.
4. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю / Національна Асамблея людей з інвалідністю України. Київ, 2017. 64 с.
5. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
6. Нічого для нас без нас: poradnik для громадських організацій людей з інвалідністю / Національна Асамблея людей з інвалідністю України. Київ, 2016. 60 с.